
Högsta domstolen

NJA 2014 s. 323 (NJA 2014:29)

Målnummer:	T5516-12	Avdelning:	1
Domsnummer:			
Avgörandedatum:	2014-04-23		
Rubrik:	Staten har bedömts vara ersättningskyldig för ideell skada vid avregistrering av svenskt medborgarskap (jfr 1 kap. 1 § och 2 kap. 7 § regeringsformen).		
Lagrum:	2 kap. 7 § regeringsformen (1974:152)		
Rättsfall:			

REFERAT

Stockholms tingsrätt

B.P. förde vid Stockholms tingsrätt den talan mot staten som framgår av tingsrättens dom.

Tingsrätten (rådmännen Håkan Larsson och Göran Svedberg samt tingsnotarien Carl Gärde) anförde följande i dom den 24 november 2011.

Bakgrund

B.P. föddes 1984 i USA inom äktenskapet mellan den svenske medborgaren R.P. och den brittiska medborgaren M.R. I enlighet med då gällande lag förvärvade B.P. vid födseln svenskt medborgarskap, se 1 § 3 p. lagen (1950:382) om svenskt medborgarskap. B.P. flyttade med sin mor 1992 till Sverige och bosatte sig här. I samband därmed beslutade skattemyndigheten om folkbokföring för B.P., vilket även innefattade registrering av uppgiften om att han hade svenskt medborgarskap i dåvarande folkbokföringsregistret. Påföljande år skilde sig makarna. B.P. bodde med sin mor kvar i landet.

I dom den 16 oktober 2000 förklarade Solna tingsrätt att R.P. inte var far till B.P. M.R. registrerades som ensam förälder och vårdnadshavare. Den 8 maj 2002 beslöt Skattemyndigheten i Stockholm att från och med samma dag ändra den i folkbokföringsdatabasen registrerade uppgiften om B.P:s medborgarskap. Från att ha varit registrerad som medborgare i Sverige registrerades B.P. som medborgare i Storbritannien. Som skäl angavs att B.P. följt av Solna tingsrätts dom förlorat sitt svenska medborgarskap. B.P. överklagade beslutet i tre instanser. Länsrätten och kammarrätten avslög överklagandena medan Regeringsrätten i dom den 8 november 2006 biföll hans överklagande (RÅ 2006 ref. 73). Regeringsrätten konstaterade att B.P. förvärvade sitt svenska medborgarskap genom att han föddes i ett äktenskap där mannen var svensk medborgare samt att det saknas lagreglering i fråga om konsekvenserna i medborgarskaphänseende av att mannen senare förklaras inte vara far till B.P. Regeringsrätten anförde att frågan därför får avgöras mot bakgrund av allmänna rättsprinciper och särskilt med beaktande av bestämmelserna i 2 kap. 7 § RF. Regeringsrätten fann därvid att dessa bestämmelser utesluter i princip, bortsett från de situationer som särskilt lagreglerats, att någon mot sin vilja fråntas sitt svenska medborgarskap och att det inte kommer ifråga att i vissa situationer bringa ett svenskt medborgarskap att upphöra genom att fingera att något medborgarskap aldrig kommit till stånd.

Den 20 november 2006 återregistrerades B.P. som svensk medborgare i folkbokföringsdatabasen.

Yrkanden m.m.

B.P. har yrkat att staten förpliktas att till honom betala 150 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning, den 18 augusti 2010, till dess betalning sker.

Staten har bestritt käromålet och inte vitsordat något belopp som skäligt i och för sig. Staten har inte haft någon erinran mot ränteberäkningen.

B.P. har som rättslig grund för käromålet åberopat följande. Han har utsatts för en rättighetskränkning genom att han mellan den 8 maj 2002 och den 8 november 2006 varit berövad sitt svenska medborgarskap. Han har genom kränkningen lidit ideell skada för vilken han är berättigad till skadestånd av staten genom

a) en direkt tillämpning av 2 kap. 7 § RF, alternativt i kombination med en analog tillämpning av Europakonventionsrätten, EES-rätten och Europakonventionsrätten som ger drabbade i princip rätt till skadestånd för kränkning av enskilda rättigheter även om uttryckligt lagstöd saknas eller alternativt i kombination med en allmän skadeståndsrättslig princip om att rätt till skadestånd föreligger när en skada drabbar ett intresse som skyddas av en lagfäst eller oskriven handlingsnorm;

b) artikel 8 i Europakonventionen och artikel 3 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen.

Staten har som grund för bestridandet åberopat följande. Enskilda kan inte grunda ersättningsanspråk direkt på 2 kap. 7 § RF eftersom regeln inte föreskriver någon rätt till skadestånd. Jämförelsen med Europakonventionsrätten, EES-rätten och Europakonventionsrätten är inte adekvat. Av HD:s praxis följer att om det behövs för att uppfylla Sveriges förpliktelser enligt Europakonventionen får svensk domstol döma ut skadestånd utan stöd av lag. Den åberopade allmänna skadeståndsrättsliga principen utgör inte självständig grund för skadestånd utan är en begränsningsregel som syftar till att begränsa den skadeståndsberättigade kretsen. Artikel 8 i Europakonventionen och artikel 3 i första tilläggsprotokollet har inte överträtts. B.P. hade kunnat begränsa sin skada genom att efter Skatteverkets beslut anmäla sig hos Migrationsverket, genom att ansöka om skriftlig medborgarskapsförklaring enligt 21 § lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap eller genom att ansöka om nytt medborgarskap.

B.P. har i anledning av vad som framförts om begränsningen av sin skada invänt följande. Han har gjort det som rimligen kunnat begäras av honom. En ansökan om medborgarskap hade förutsatt att han ansökt om och beviljats permanent uppehållstillstånd eller permanent uppehållsrätt i Sverige. Eftersom hans medborgarskap ansågs som en nullitet hade han sannolikt inte kunnat ansöka om att återfå det. Att ansöka om nytt medborgarskap innebar en ansökningsavgift på 1 500 kr. En sådan ansökan skulle ha inneburit ett accepterande av Skatteverkets beslut. Med hänsyn till bestämmelsen i 28 § förvaltningslagen förelåg det en risk för att hans överklagande skulle ha fallit om Migrationsverket hade beviljat honom nytt medborgarskap och Skatteverket gjort en efterföljande registerändring. Frågan om litis pendens skulle heller inte kunna uteslutas.

- - -

Utredningen

B.P. har hörts under sanningsförsäkran. Skriftlig bevisning har föredragits.

Domskäl

Det är ostridigt att B.P. mellan den 8 maj 2002 och den 8 november 2006 inte var registrerad som svensk medborgare, vilket innebar att han under denna tid i praktiken var berövad sitt svenska medborgarskap och att detta stod i strid med bestämmelsen i 2 kap. 7 § andra stycket RF.

Fråga är först om B.P. kan grunda sitt krav på kränkingsersättning på den angivna bestämmelsen i regeringsformen. Enligt denna får ingen medborgare

som är eller har varit bosatt i riket mot sitt samtycke berövas sitt medborgarskap i andra än i vissa angivna fall som inte är aktuella i målet.

Regeringsformen upptar inte någon bestämmelse som ger den enskilde rätt till kränkingsersättning för överträdelse av dennes grundläggande fri- och rättigheter som de anges i 2 kap. 7 § RF. Utformningen av regeringsformen präglas av synsättet att den främst ger spelregler för riksdagen och regeringen. Förarbetena tar sikte på att fri- och rättighetsreglerna är riktade till de normgivande organen, varvid man noga övervägt hur skyddet för fri- och rättighetskatalogens efterlevnad ska skyddas (prop. 1973:90 s. 196 ff., prop. 1975/76:209 s. 83 ff.).

Traditionellt har svensk rätt intagit en restriktiv attityd till möjligheten att utdöma ett ideellt skadestånd på grund av handlingar som innefattar en kränkning av någon annans rättigheter eller intressen. Men i rättsfallet NJA 2005:462 har övervägande skäl ansetts tala för att ideellt skadestånd ska kunna dömas ut av svensk domstol för en kränkning av artikel 6:1 i Europakonventionen. Olika åsikter har framförts om möjligheten att 2 kap. RF på ett motsvarande sätt skulle kunna tillämpas direkt av domstolarna (se Bertil Bengtsson i SvJT 7/2011 s. 605 not 5 och även Johan Hirschfeldts och Iain Camerons inlägg vid Grundlagsutredningens konferens med forskare inom statsvetenskap och juridik den 21-22 mars och den 18 april 2005 "Behöver demokratin nya spelregler?", s. 126 i dokumentationen). En sådan utvidgning av rätten till skadestånd vid överträdelse av fri- och rättigheterna i regeringsformen skulle få långtgående konsekvenser och kräva omfattande och noggranna överväganden. En särskild svårighet skulle vara hur en eventuell ersättning ska beräknas. Utvidgningen måste enligt tingsrättens mening vara en fråga för lagstiftaren. Slutsatsen blir att B.P. enligt gällande rätt inte kan grunda sin rätt till skadestånd på bestämmelsen i 2 kap. 7 § RF vare sig den tillämpas direkt eller analogt.

Tingsrätten övergår till att pröva om B.P. är berättigad till skadestånd enligt Europakonventionen. I artikel 8 föreskrivs att var och en har rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Europadomstolen har i flera mål konstaterat att rätten till medborgarskap inte är en rättighet som skyddas i Europakonventionen, dock att ett godtyckligt avslag av en begäran om medborgarskap kan under särskilda omständigheter prövas som en överträdelse av artikeln (jfr t.ex. Karassev ./ Finland, 31414/96). I B.P:s fall var Skatteverkets beslut och förvaltningsdomstolarnas domar inte godtyckliga utan utgjorde bedömningar i en rättsfråga som vid tidpunkten för avgörandena var oklar. Redan av detta skäl kan artikel 8 inte bli tillämplig.

B.P. har även åberopat artikel 3 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen. Artikel 3 tillerkänner envar rätten till fria val. Att rösträtten förbehålls landets egna medborgare strider inte mot artikeln.

Inte heller skyddar artikeln rätten att bli registrerad som svensk medborgare. B.P. hade inte rätt rösta i 2006 års val eftersom han inte var registrerad som svensk medborgare samtidigt som frågan om hans registrering var föremål för rättslig prövning. Någon överträdelse av artikeln har inte skett.

Detta leder till att B.P:s talan ska ogillas.

Domslut

Käromålet ogillas.

Svea hovrätt

B.P. överklagade i Svea hovrätt och yrkade att hovrätten skulle bifalla käromålet.

Staten motsatte sig ändring.

Hovrätten (hovrättsråden Monica Kämpe, Maria Wetterstrand Hagström, referent, och Joakim Zetterstedt samt tf. hovrättsassessorn Evelina Säfwe) anförde följande i dom den 9 november 2012.

Hovrättens domskäl

I målet är ostridigt att B.P., som vid födseln förvärvade svenskt medborgarskap, under tiden den 8 maj 2002 till den 8 november 2006 inte var registrerad som svensk medborgare. Parterna har förklarat att de anser att detta stod i strid med bestämmelsen i 2 kap. 7 § RF. Frågan i målet är om staten på grund av detta har ådragit sig skadeståndsskyldighet gentemot B.P.

2 kap. 7 § RF

Enligt 2 kap. 7 § andra stycket RF får ingen svensk medborgare som är eller har varit bosatt i Sverige fråntas sitt medborgarskap. Paragrafen fick sin nuvarande lydelse den 1 januari 2011, men innehållet i sak är detsamma som i tidigare lydelse.

B.P. har gjort gällande att han genom statens agerande utsatts för en kränkning och att han därför har rätt till ideellt skadestånd, bl.a. grundat på den nämnda bestämmelsen. Den första fråga som är aktuell i målet är alltså om enskilda kan grunda en rätt till ersättning direkt på bestämmelsen i 2 kap. 7 § RF.

Regeringsformens reglering - inklusive regleringen av de grundläggande fri- och rättigheterna i 2 kap. - präglas till stor del av synsättet att grundlagen främst ger spelregler för riksdagen och regeringen. Som tingsrätten har konstaterat, upptar regeringsformen inte någon bestämmelse som ger den enskilde rätt till kränkingsersättning vid överträdelse av den rättighetsregel som anges i 2 kap. 7 §. Någon generell rätt till ersättning vid överträdelse av de grundläggande fri- och rättigheterna i 2 kap. RF har hittills inte ansetts föreligga i svensk rätt.

HD har i rättsfallet NJA 2005 s. 462 slagit fast att överträdelser mot Europakonventionen kan medföra skadeståndsansvar för staten mot enskilda och att ideellt skadestånd under vissa omständigheter kan utgå, även utan direkt stöd i svensk lag. Traditionellt har svensk rätt intagit en restriktiv attityd till möjligheten att utdöma ett rent ideellt skadestånd på grund av gärningar som innefattar en kränkning av någon annans rättigheter eller intressen. Det har brukat anses att detta fordrar särskilt lagstöd. Denna princip återgår dock inte i sig på någon uttrycklig lagregel. Beträffande det anförda, se NJA 2005 s. 462 med däri gjorda hänvisningar. Det har diskuterats om skadestånd på motsvarande sätt skulle kunna utgå vid överträdelser av regeringsformen (se t.ex. Bertil Bengtsson i SvJT 2011 s. 605). Det finns dock inte i praxis något stöd för en sådan tillämpning.

Hovrätten anser, i likhet med tingsrätten, att det inte kan komma i fråga att utan stöd i lag utvidga rätten till ideellt skadestånd till att omfatta överträdelser av 2 kap. 7 § RF. B.P. har således inte rätt till ersättning, vare sig direkt eller analogt, på denna grund.

Europakonventionen

Enligt artikel 8 i Europakonventionen tillförsäkras var och en rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens.

B.P. har gjort gällande att han har rätt till ersättning av staten på den grunden att en överträdelse av nämnda artikel har ägt rum.

Europadomstolen har i rättsfallet *Genovese mot Malta* (dom den 11 oktober 2011, mål nr 53124/09), uttalat att artikel 8 inte garanterar en rätt att förvärva en viss nationalitet eller ett visst medborgarskap. Domstolen hänvisar i det sammanhanget till tidigare uttalanden, där man slagit fast att det inte kan uteslutas att godtyckliga avslag avseende medborgarskap i vissa fall kan innebära en överträdelse av artikel 8, på grund av den påverkan ett sådant beslut har på den enskildes privatliv (se p. 30 med däri gjorda hänvisningar). Det är dock inte tillräckligt att ett avslagsbeslut är godtyckligt för att en överträdelse ska anses föreligga; det förutsätts också att beslutet påverkar någon av de rättigheter som skyddas av artikel 8 (se rättsfallet *Karashev mot Finland*, beslut den 12 januari 1999 i mål nr 31414/96).

Regeringsrätten fann i rättsfallet RÅ 2006 ref. 73 att dåvarande Skattemyndighetens i Stockholm beslut, vilket fastställdes av länsrätten och kammarrätten, att i folkbokföringsdatabasen ändra uppgiften om B.P:s medborgarskap, var felaktigt. Regeringsrätten uttalade att det saknades tillämplig lagreglering i frågan om konsekvenserna i medborgarskapshänseende av att den man som ursprungligen ansetts vara far till B.P. sedermera i en dom förklaras ej vara dennes far. Frågan fick därför avgöras mot bakgrund av allmänna rättsprinciper, och särskilt med beaktande av bestämmelsen i 2 kap. 7 § RF. Regeringsformen utesluter i princip att någon mot sin vilja fråntas sitt svenska medborgarskap, vilket enligt Regeringsrätten innebar att domen angående faderskapet inte medförde att B.P. förlorade sitt svenska medborgarskap.

Enligt hovrätten torde det inte ha förelegat någon skillnad i praktiken för B.P. med avseende på de praktiska och juridiska konsekvenserna om han formellt blivit fråntagen sitt svenska medborgarskap jämfört med situationen att han blev avregistrerad som svensk medborgare.

B.P. har gjort gällande att beslutet att avregistrera honom som svensk medborgare har inneburit bl.a. att han inte kunde utföra militärtjänstgöring och var förhindrad att söka till polishögskolan. Vad B.P. anfört i denna del innebär enligt hovrättens mening att avregistreringsbeslutet visserligen medfört besvär för honom, men att dessa inte är av sådan karaktär att hans rättigheter enligt artikel 8 därigenom kränkts (jfr rättsfallet Kuric m.fl. mot Slovenien, dom den 26 juni 2012, mål nr 26828/06). Även om så varit fallet kan konstateras att rättsläget i tiden före Regeringsrättens dom inte var klart när det gällde vilka konsekvenser i medborgarskapshänseende en dom angående faderskap som den aktuella kan få. Det har, enligt hovrätten, inte framkommit några skäl som skulle kunna medföra att avregistreringsbeslutet var godtyckligt.

B.P. kan således inte grunda rätt till skadestånd på artikel 8 i Europakonventionen.

Artikel 3 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen tillerkänner envar rätten till fria val. I frågan om den artikeln har överträtts, gör hovrätten samma bedömning som tingsrätten har gjort och finner alltså att så inte har skett. Någon rätt till skadestånd på denna grund föreligger således inte heller.

Hovrätten finner sammanfattningsvis att tingsrättens dom ska stå fast.

Hovrättens domslut

Hovrätten fastställer tingsrättens dom.

Högsta domstolen

B.P. överklagade och yrkade att HD skulle förplikta staten att till honom betala 150 000 kr jämte ränta - - -.

Staten motsatte sig att hovrättens dom ändrades.

Målet avgjordes efter huvudförhandling.

HD (justitieråden Ann-Christine Lindeblad, Johnny Herre, referent, Svante O. Johansson och Dag Mattsson) meddelade den 23 april 2014 följande dom.

Domskäl

Bakgrund

1. B.P. föddes år 1984 i USA inom äktenskapet mellan den svenske medborgaren R.P. och den brittiska medborgaren M.R. I enlighet med då gällande medborgarskapslag förvärvade B.P. svenskt medborgarskap vid födseln på grund av R.P:s medborgarskap. År 1992 bosatte sig B.P. och hans mor i Sverige. I samband härmed folkbokfördes B.P. med uppgift om att han hade svenskt medborgarskap. År 2000 förklarade Solna tingsrätt att R.P. inte var far till B.P.

2. Skattemyndigheten beslutade den 8 maj 2002 att från och med samma dag ändra den i folkbokföringsdatabasen registrerade uppgiften om B.P:s svenska medborgarskap och registrerade honom i stället som medborgare i Storbritannien. B.P. överklagade beslutet. Länsrätten avlog överklagandet år 2002 och kammarrätten avlog hans överklagande år 2004. I dom den 8 november 2006 upphävde Regeringsrätten kammarrättens och länsrättens domar samt skattemyndighetens beslut att i folkbokföringsdatabasen ändra uppgiften om B.P:s medborgarskap.

3. Regeringsrätten konstaterade i sin dom att B.P. hade fötts inom äktenskap där mannen var svensk medborgare. Enligt Regeringsrätten fick frågan om konsekvenserna i medborgarskapshänseende av att mannen sedermera förklarades inte vara far till barnet avgöras mot bakgrund av allmänna rättsprinciper och särskilt med beaktande av bestämmelserna i 2 kap. 7 § RF. Eftersom regeringsformens bestämmelser i princip utesluter att någon mot sin vilja fräntas sitt svenska medborgarskap, fanns det enligt Regeringsrätten exempelvis inte någon möjlighet att återkalla ett beslut om medborgarskap som har meddelats på grundval av felaktiga uppgifter eller annars på felaktigt sätt. Det kunde då enligt domstolen inte komma ifråga att i vissa situationer bringa ett svenskt medborgarskap att upphöra genom att fingera att något medborgarskap aldrig hade kommit till stånd. Enligt Regeringsrätten innebar därför den dom varigenom R.P. förklarades inte vara far till B.P. inte att B.P. förlorade sitt svenska medborgarskap, varför åtgärden att ändra uppgiften om medborgarskap i registret var felaktig.

4. Skattemyndighetens beslut innebar att B.P. var ofrivilligt avregistrerad som svensk medborgare mellan den 8 maj 2002 och den 8 november 2006. B.P. har framhållit att han under den tiden betogs möjligheten att utöva sin rösträtt i ett riksdagsval och i en folkomröstning, att göra militärtjänst och att välja polis som yrke. Frågan i målet är om staten på grund av avregistreringen ådragit sig en skyldighet att utge ersättning för ideell skada till B.P.

Skyddet av medborgarskapet i regeringsformen

5. I regeringsformen finns de grundläggande bestämmelserna om hur statskicket är organiserat. Där regleras också enskildas fri- och rättigheter. Regleringen innebär att enskilda får ett skydd mot statsmakten i olika avseenden. Några av bestämmelserna om fri- och rättigheter skyddar den enskilde vid normgivningen. Andra regler skyddar den enskilde också mot rättstillämpningen i enskilda fall. Vissa av rättigheterna i kapitlet är absoluta och kan inte begränsas på annat sätt än genom en grundlagsändring. Andra kan inskränkas av riksdagen enligt särskilt uppställda villkor eller utan några restriktioner.

6. Enligt 2 kap. 7 § andra stycket RF får ingen svensk medborgare som är eller har varit bosatt i riket fräntas sitt medborgarskap. Rättigheten är absolut och kan alltså inte begränsas. Paragrafen fick sin nuvarande lydelse den 1 januari 2011, men innehållet är i nu relevanta delar i sak detsamma som i tidigare lydelse.

7. Medborgarskapet kan sägas representera det formella medlemskapet i det svenska samhället. Det utgör själva grunden för folkstyrelsen. Enligt 1 kap. 1 § RF utgår sålunda all offentlig makt från folket. Folkstyrelsen bygger på en allmän och lika rösträtt. Medborgarskapet spelar här en avgörande roll, eftersom det utgör den grundläggande förutsättningen för den enskildes rätt att delta i val till riksdagen (jfr 3 kap. 4 §) och därmed för den enskildes möjlighet att påverka hur den offentliga makten ska utövas av de folkvalda. Medborgarskapet är också en förutsättning för sådana offentliga anställningar och uppdrag som utgör de mest påtagliga delarna av statens maktutövning, såsom polis- och domaryrkena. Det är alltså ytterst medborgarna som såväl beslutar som tillämpar samhällets grundläggande formella regler. Som även följer av folkrättsliga principer är medborgarskapet ett rättsligt förhållande mellan den enskilde och den svenska staten. Detta rättsliga förhållande innebär rättigheter och skyldigheter för båda.

8. En överträdelse i ett enskilt fall av förbudet i 2 kap. 7 § andra stycket RF betar den drabbade de rättigheter som följer av medborgarskapet. Den innebär

att staten bryter mot den grundläggande skyldigheten i det rättsliga förhållande som medborgarskapet utgör. En sådan överträdelse har skadeverkningar som inte låter sig värderas efter en allmän måttstock. Även om bestämmelsen i första hand riktar sig till lagstiftaren och myndigheter, utgör en överträdelse av den ett sådant avsteg från statskicketets grunder att överträdelsen även bör kunna åberopas av den enskilde som grund för skadeståndsskyldighet för staten.

9. Utgångspunkten i svensk rätt anses vara att det krävs särskilt lagstöd för att en rätt till ersättning för ideell skada ska anses föreligga. Det saknas bestämmelser som ger den enskilde rätt till sådan ersättning vid överträdelse av 2 kap. 7 § andra stycket RF. En överträdelse av den bestämmelsen är emellertid av sådant slag att övervägande skäl talar för att ideellt skadestånd ska kunna dömas ut av domstol.

10. De normer för ersättningsbestämning som gäller enligt annan reglering, exempelvis för kränkingsersättning enligt 2 kap. 3 § skadeståndslagen eller diskrimineringsersättning enligt diskrimineringslagen (2008:567), kan inte direkt överföras till ett fall som det aktuella. Inte heller de normer som har utvecklats för bestämning av den ersättning som ska utgå för ideell skada vid brott mot Europakonventionen tillhandahåller direkt vägledning för hur skadeverkningarna ska kunna uppskattas i ett penningbelopp.

11. En utgångspunkt för bestämningen av skadan vid överträdelse av 2 kap. 7 § RF bör, liksom vid ersättning för annan ideell skada, vara en på etiska och sociala värderingar baserad skönsmässig bedömning av den skada som typiskt sett kan anses ha uppkommit. Vid den bedömningen bör beaktas de syften som motiverar att ersättning ska utgå samt överträdelsens varaktighet.

Bedömningen i detta fall

12. B.P. var avregistrerad som svensk medborgare under fyra och ett halvt år. I realiteten var han under den tiden fråntagen sitt svenska medborgarskap. B.P. är berättigad till ersättning för den ideella skada överträdelsen har inneburit. Det rör sig om en överträdelse under lång tid av en grundläggande rättighet. Skadeståndet ska bestämmas till 100 000 kr.

Domslut

Med ändring av hovrättens dom förpliktar HD staten att till B.P. betala 100 000 kr jämte ränta - - -.

Justitierådet Kerstin Calissendorff var skiljaktig och anförde följande.

Jag instämmer med majoritetens domskäl t.o.m. den tredje meningen i p. 8.

Det finns synnerligen goda skäl för att tillerkänna en enskild ersättning för ideell skada vid statens överträdelse av förbudet i 2 kap. 7 § andra stycket RF. Det reser också principiella betänkligheter om staten inte blir ersättningsskyldig vid en klar överträdelse av en i regeringsformen skyddad rättighet som har ansetts så betydelsefull att den inte får inskränkas genom lag, men ersättning däremot kan utgå vid en överträdelse av en rättighet som kan vara av lägre dignitet, men som skyddas av Europakonventionen. Emellertid så saknas det lagstöd för att nu tillerkänna B.P. ersättning för överträdelsen. Det finns inte heller i svensk rätt någon allmän skadeståndsrättslig princip eller någon folkrättslig förpliktelse som utgör stöd för ett utvidgat rättighetsansvar. Det bör enligt min mening ankomma på lagstiftaren att vidta erforderliga åtgärder för att överbygga den svårförklarliga diskrepans som nu föreligger, och i det sammanhanget ta ställning till de frågor av principiell natur som uppkommer. Talan ska därför, enligt min mening, nu ogillas.

HD:s dom meddelad: den 23 april 2014.

Mål nr: T 5516-12.

Lagrum: 2 kap. 7 § RF.

Sökord: Skadestånd; Regeringsformen; Medborgarskap; Ideell skada
